

Vannrammedirektivet

AV JOHN ALVSVÅG, EINAR DAHL OG LARS NAUSTVOLL

EUs rammedirektiv for vann skal gi retningslinjer for en helhetlig vannforvaltning innenfor EU og i de enkelte land. Direktivet skal fungere som et minimumskrav, dvs. at hvert enkelt land kan lage strengere krav enn det som er skissert i rammedirektivet.

Vannrammedirektivet (VRD) har som hovedmål å beskytte vannressursene, som er delt inn i kategoriene grunnvann, innsjøer, elver, brakkvann og kystvann. Direktivet setter krav om at vannforekomstene skal holde god til meget god kvalitet, målt etter økologiske kvalitetsmål. En vannforekomst som ikke avviker mye fra sin "naturtilstand", har en "meget god økologisk status". Målet er at alle vannforekomster skal ha "god økologisk status" innen utgangen av 2015. For de som ikke oppnår slik status, kan det bli aktuelt med tiltak.

Vannforekomster er geografiske grunnenheter innenfor VRD. De er tenkt som funksjonelle enheter, økologisk og forvaltningsmessig.

Havforskningsinstituttet deltar i arbeidet knyttet til kystvann og brakkvann. VRD definerer kystvannet til én nautisk mil utenfor grunnlinjen.

Det norske kystvannet er inndelt i "økologiske typer". Viktige kriterier for inndeling i vanntyper har vært økoregiontilhørighet, tidevannsforskjell, saltholdighetsforhold, eksponeringsgrad, grad av vertikalomrøring eller lagdeling, oppholdstid av vannmasser og strømforhold.

Kysten er delt i fire økoregioner: Skagerrak, Nordsjøen, Norskehavet og Barentshavet, og innen økoregionene er vannforekomstene tilordnet en av naturtypene:

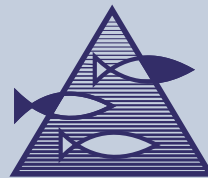
- ▶ Åpen eksponert kyst
- ▶ Moderat eksponert kyst
- ▶ Beskyttet kyst/fjord
- ▶ Ferskvannspåvirket fjord
- ▶ Sterkt ferskvannspåvirket fjord
- ▶ Oksygenfattig fjord
- ▶ Strømrrike sund

Foto: Eksporturvalget for fisk

Vannrammedirektivet sikter mot bevaring av en god økologisk tilstand og et rent miljø.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET
INSTITUTE OF MARINE RESEARCH

Vannrammedirektivet

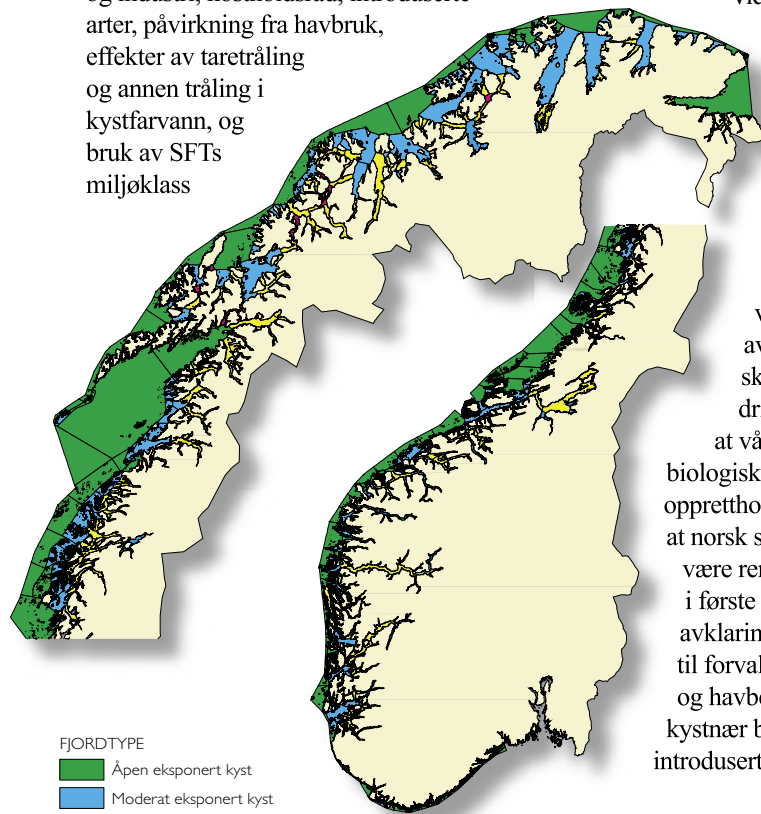
Det er videre åpnet for å innføre såkalte “sterkt modifiserte vannforekomster” (SMVF).

Det er vannforekomster som er så påvirket av menneskelige aktiviteter at de knapt kan tilbakeføres til “god økologisk status”, i alle fall ikke uten urimelige kostnader. Innenfor kategorien kystvann kan eksempler på SMVF være store havneområder eller fjorder som er påvirket av vassdragsregulering. Tilbakeføringen av en SMVF til naturtilstand vil i de fleste tilfeller være utenkelig, så for SMVF stiller direktivet krav om “godt økologisk potensial” istedenfor “god økologisk status”.

1570 VANNFOREKOMSTER LANGS NORSKEKYSTEN

Med utgangspunkt i de foreslåtte kystvannstypene og Fjordkatalogen har Havforskningsinstituttet foreslått å dele inn kysten fra Jomfruland til grensen mot Russland i ca. 1570 vannforekomster. Disse er tilordnet ulike, definerte vann typer (Figur 1).

For den videre klassifiseringen har viktige kriterier vært graden av tettbebyggelse, graden av landbruk og industri, kostholdsråd, introduserte arter, påvirkning fra havbruk, effekter av taretråling og annen tråling i kystfarvann, og bruk av SFTs miljøklass

FIORDTYPE

- Åpen eksponert kyst
- Moderat eksponert kyst
- Beskyttet kyst/fjord
- Ferskvannspåvirket fjord
- Sterkt ferskvannspåvirket fjord
- Oksygenfattig fjord
- Strømrike sund

Figur 1:
Foreløpige resultater av inndeling i type vannforekomster for norskekysten.

ifiseringssystem for de vannforekomster hvor miljødata finnes.

Foreløpig finnes det bare korte, generelle beskrivelser i VRD om hva som er “meget god”, “god”, “moderat”, “dårlig” og “meget dårlig” økologisk status for kystvann. Økologiske kvalitetsmål (Ecological Quality Objectives – EQO) er for lite utviklet, og det vil trolig ta tid å komme frem til omforente og operative kvalitetsmål innenfor EU. I denne prosessen kan Havforskningsinstituttet bidra med sin marinøkologiske ekspertise.

OVERVÅKNING PÅKREVD

VRD krever også at det igangsettes overvåkning av ulike typer vannforekomster langs kysten, slik at vi jevnlig kan dokumentere tilstand og eventuelt trender. I 2005 starter arbeidet med å velge ut referansestasjoner og å utforme overvåkningsprogram for disse. For dette arbeidet har Havforskningsinstituttet en sentral kompetanse og ulike pågående overvåkningsaktiviteter det er naturlig å bygge videre på.

Vannrammedirektivet vil påvirke verdiskapingen i kystsonen, først og fremst på en positiv måte ved at det sikter mot bevaring av en god økologisk tilstand og et rent miljø. Dette er i tråd med våre ambisjoner om at høsting av marine ressurser og havbruk skal være bærekraftig, det vil si drives innenfor rammer som sikrer at våre kystøkosystemers naturlige biologiske produktivitet og mangfold opprettholdes, og med ambisjonene om at norsk sjømat skal ha god kvalitet og være ren. Verdiskapende aktiviteter, som i første omgang kan ha behov for mer avklaringer og dokumentasjon i forhold til forvaltningen av direktivet, er havbruk og havbeite, taretråling, skjellskrapping, kystnær bunntåling, og kongekrabbe som introdusert art.

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Nordnesgaten 50
P.O. Box 1870 Nordnes
N-5817 Bergen – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 55 23 85 31

www.imr.no

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

Sykehusveien 23,
P.O. Box 6404
N-9294 Tromsø – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 77 60 97 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-4817 His – Norway
Tel.: +47 37 05 90 00
Faks/Fax: +47 37 05 90 01

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-5392 Storebø – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 56 18 22 22

HAVFORSKNINGSINSTITUTTET

N-5984 Matredal – Norway
Tel.: +47 55 23 85 00
Faks/Fax: +47 56 36 75 85

REDERIAVDDELINGEN

RESEARCH VESSELS DEPARTMENT
Nykirkekaaien 1
Tel.: +47 55 23 68 49
Faks/Fax: +47 55 23 85 32

INFORMASJONEN

INFORMATION
Tel.: +47 55 23 85 21
Faks/Fax: +47 55 23 85 55
E-mail: informasjonen@imr.no

KONTAKTPERSONER

John Alvsvåg
Tel.: 55 23 86 70
E-mail: john.alvsvaag@imr.no

Einar Dahl
Tel.: 37 05 90 40
E-mail: einar.dahl@imr.no

FORSKNINGSGRUPPER

Bunnhabitater
Økosystemer i kystsonen